

**ЕМИЛИЯ ЮЛЗАРИ
ЗА БОГОВЕ, ЗА ХОРИЦА,
ПОЛИЦАИ И ОЩЕ НЕЩО**

chitanka.info

През 1979 година наградата за роман на литературния конкурс „Каса де лас Америкас“, който се провежда ежегодно в Хавана, бе присъдена на аржентинския писател Умберто Костантини за книгата му „За богове, за хорица и полицаи“.

Костантини е роден през 1924 година в Буенос Айрес. През петдесетте години активно сътрудничи на левите литературни издания в страната. Два пъти неговите сборници с разкази „Една стара история за пешеходци“ (1967) и „Говорете ми за Фунес“ (1970) са удостоявани с наградата на Буенос Айрес. През 1977 г. печели наградата за разказ на Националния институт за изящни изкуства в Мексико, където в момента живее. Освен на сборниците разкази „Само оттук“ (1958), „Един висок рус господин с мустаци“ (1963), „Люшкане“ (1975), той е автор на няколко стихосбирки, театрални пиеси и на епическия разказ „Книга за Трелеу“.

Романът на Умберто Костантини е от ония творби, които в последните години формираха ново течение в развитието на латиноамериканската литература както в тематично, така и в чисто художествено отношение. Към една позната вече сюжетна линия — различните форми на репресии и терор — авторът подхожда новаторски, като изгражда силно в езиково и стилистично отношение произведение. „За богове, за хорица и полицаи“ е наистина роман, който приковава вниманието на читателя, изпълва го с нетърпение да разбере „какво ще стане по-нататък“.

В една страна, в която сирените на полицейските коли, изчезването на живи хора и появата на трупове им, мъченията и издевателствата са всекидневие, в тази страна на политически терор и беззаконие, на улица „Вилардебо“ 2562, в една стара къща се събират членовете на Дружество Полимния — сдружени поети от квартал Виля дел Парке. Техните цели са „развитието и опознаването на поетическите търсения на членовете на Дружеството“. Ето по такъв, едва ли не абсурден начин Умберто Костантини ни въвежда в романа. И още с първите страници ние се питаме: „Но какво, за бога, е това — абсурд, сатира, пародия? Нима е възможно в репресирана страна като Аржентина хората все още да се събират, за да четат стиховете си?“.

Трудно е с една дума да се отговори на този въпрос. Защото към познатата тематика за насилието и терора авторът подхожда по нов, необичаен начин. В тройния план — на хората, полицаите и боговете

— в който разгръща повествованието, Костантини постига динамизъм, структурно и езиково единство и още нещо — умело въвежда хумора и иронията, които, смея да кажа, не са много често явление в новата латиноамериканска литература.

Действието на романа, макар и трипластово, определено е центрирано в кръга на хората. С тях, с дребните беззащитни хорица, Костантини започва романа си и в този план той ни представя последователно дванадесетте членове на споменатото вече Дружество Полимния. Това са хора аполитични, потопили се в търсенето на някаква абстрактна красота, откъснати от всичко, което ги заобикаля, затворили се в своя мъничък свят на „братя по перо“.

С описанието на това почти митично поетическо дружество авторът не само напомня за остарелите духом артистични дружества и клубове, характерни с посредствения си буржоазен снобизъм, но и търси контраста, опозицията с другите два плана — на боговете и на полицаите. Защото наистина в действието на тази книга участвуват олимпийските богове Хермес, Афродита, Атина и богът на подземното царство Хадес. Поетите дилетанти, които се събират всяка сряда, се превръщат в прицел за яростта на Хадес, разгневен от убийството на някакъв известен с жестокостите си генерал. Единствено поради факта че са на едно място и лесно могат да бъдат заловени от някоя терористична параполицейска група, невинните членове на Полимния са обречени на незабавна смърт.

Хадес, който съвсем недвусмислено олицетворява жестокостта, мракобесието и, естествено, смъртта, неслучайно действа чрез слугите си — тъпи кръвожадни полицаи и терористи, които с настървение се мъчат да докажат, че простодушните поети са опасни подривни елементи.

Може би идеята не е оригинална — както в античните разкази в духа на класическата митология, богове и хора непрекъснато се приближават и отдалечават, пътищата им се кръстосват и разминават. Но намесата на боговете в делата на дребните хорица, на тези беззащитни смъртни, блъскани насам-натам от сляпата случайност, от неумолимата съдба, прави още по-драматична намесата на другите „богове“ — боговете с черните фордове и безпощадните автомати.

Гротескно сатиричният тон засилва парадокса, че кротките, аполитични любители на поезията могат да бъдат обвинени в шпионаж и подривна дейност. Много пестеливо, използвайки и средствата на документалистиката, Костантини подчертава този парадокс, който в много латиноамерикански страни се е превърнал в печална действителност. Чрез полицейските доклади, използвайки като трагичен контрапункт версиите от досиетата на членовете на Полимния, авторът разкрива ужасната картина на полицейски произвол и беззаконие в днешна Аржентина.

Тук ми се иска да спомена няколко думи за стилового богатство, за трипластовата и в стилистично отношение проза на Костантини. Авторът ни представя героите си почти единствено чрез тяхната езикова характеристика. Поетите използват подчертано приповдигнат стил, езикът им е умишлено утежнен от много вметнати изрази, цветущи обяснения, дълги многословни пасажи. Езикът на боговете е напълно анахроничен, безвъзвратно остарял, пародийно архаичен. Основен белег у полицаите е тяхната вулгарност, грубост, глупавата изпълнителност.

А каква всъщност е ролята на боговете? Без да се впускаме в подробности, ще кажем само, че благодарение на намесата на прекрасната нимфа Мента, боговете успяват да отклонят гнева на Хадес от нещастните и нищо неподозиращи поети и да ги спасят. Но няма те ще помогнат на всички хора, на обикновените хорица, заплашвани от подобна участ? Боговете ли ще спасят смъртните от безпросветната нощ на мракобесието и терора?

Излишно е да си отговаряме на този въпрос. А и отговорът на автора е пределно ясен — съвсем скоро след щастливото спасение на членовете на Полимния, Хадес замисля нов кървав план за отмъщение. Отново черната сянка, вестител на смъртта, заплашително кръжи над къщата на „Теодоро Вилардебо“, над обраслия с дървета квартал Виля дел Парке, и дори над цяла Аржентина, защото „за военните, управляващи страната, всички жители са крайно подозрителни и защото, по думите на Костантини, «съдбата на смъртните е да прекарат живота си под непрестанната заплаха на смъртта, което придава на всяко тяхно действие особена сила и предизвиква у боговете дълбока почит дори към най-дребния и незначителния измежду хората»“.

Ето с тази възторжена и непоколебима вяра в бъдещето, и то бъдещето на хората, на истинските хора с главна буква, а не на каквито и да било богове, завършва романът на Костантини. На тях, хората, той е посветил своята изпълнена с топла обич и преклонение книга.

Емилия Юлзари

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.